

Szerkesztőségi iroda:

Nagybcskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybcskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTAI

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybcskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 292. szám.

Péntek, december 22.

Uj korszak.

— december 22.

Az új, a szebb, a boldogabb Magyarország első fecskéje mégis csak megérkezett hát. Hiába próbálták már születése előtt elemészteni, hiába akarták megrágmazni a sötétség baglyai, hogy nem is fecske az, de keselyű, hiába taktikáztak körülötte, hogy valahogy elhessegetniök sikerüljön, itt van, közöttünk van s most már mindörökké a miénk marad. A kormány beváltotta ígérését s ha nem is a Ház asztalára tette le, (minthogy hiába tette le volna oda, hiszen ott se történt volna vele más mint amit így is elért!) de oda állította a nemzet elé az általános, titkos, községenkénti választói jogról szóló törvényjavaslatot, indoklásával együtt. A korszakos reform-munka ezzel hivatalosan is odakerült a politika küzdő porondjára, hogy megkapja azokat az üdviválgásokat a milliók részéről, akik oly régóta epedve várják a harcmezőn és fogadják esetleg azokat a sebeket is, melyeket ellenségei számára osztani annyira hajlandók.

Csak hogy nehéz lesz, igen bajos lesz akármilyen oldaláról is megsebezni azt a törvényjavaslatot. Általánosságban talán lehetetlen valamit ellene vetni becsületos politikusknak, hiszen a jogkiterjesztés szükségességét alig van ember az országban, aki ne vallaná. S aki nem vallaná, azt is meg fogja győzni a javaslat hatalmas indoklása, mely oly meggyőző erővel fejt ki, hogy az „általános választói jog az elégedetlen társadalmi osztályok forradalmi törekvéseinek legjobb elszere, valóságos biztosító szelepe a társadalomnak a falait feszítő erőszakos célszatok ellen“. Mert hiszen az csakugyan világos, hogy a legforradalmibb politikai törekvés is inkább igyekszik a törvényes formák között érvényesülni, semminthogy erőszakos eszközökhöz folyamodjék.

De bajos lesz ezt a javaslatot megtámadni egyéb alapelveiben és a részletei-

ben is, annyira meggyőző erővel beszélnek mellette a nagy apparátussal összehordott hivatalos statisztikai adatok. Így egyszer s mindenkorra újat szegi a vádnak, hogy a kormány nem az általános, titkos, községenkénti választói jogot nyújtja, hanem csak annak korcs-születét! Vajjon mi az általános választói jog, ha nem az egy olyan törvény, mely csak két követelményt állít fel: a betöltött huszonegyedik élet és az irni-olvasni tudást! Már pedig az új javaslat egyéb korlátot nem ismer! Újút szegi annak a — főleg a koalíció soraiból oly sűrűn felhangzott — vádnak is hogy az új törvény sokakra jogfosztással fog járni. Hát ez sem igaz. Mert a javaslat ebben is méltányos és bölcsen előrelátó; átmeneti intézkedéseket nyújt ennek a jogfosztásnak megakadályozására is. Még két cikluson keresztül ugyanis választók maradnak azok is, akiket az új törvény korlátozása — az olvasni-irni tudás — egyébként kizárna a választók sorából. Ha pedig itt mindjárt megemlíthetjük, hogy a javaslattal egyidejűleg törvénynyelv emelkedő kötelező ingyenes népoktatás módot fog adni rá mindenkinek, hogy legalább a kultúra e legelemibb követelményeinek eleget tehessen, akkor ezzel letompul a javaslatnak még ez az — egyébként teljesen fogó — korlátozó éle is.

Egyik leggyakoribb kifogás és gáncs, — melyet különben Bánffy röpitett világga — hogy a kormány a magyar állam szupremáciáját veszélyezteti a választói törvény reformjával. Erre nézve legyen elég egyetlen adat. A kormány javaslata az irás-olvasáshoz köti a választói jogot. A 3,895.357 főnyi 24 éven felüli férfinepességből ir és olvas 2,621.727. Ebből magyar 61.4%, míg ma a magyar faj csupán 56.2%-ot tesz ki. Tehát nem csak hogy nem romlik a magyar elem jelenlegi aránya, hanem éppen ellenkezőleg tetemesen javul az új javaslat folytán. Csak példa gyanánt említjük, hogy például valamilyen cenzu-

sos reform egyenesen megrontotta volna a magyarság erőviszonyát, leszállítva a magyarság százalékát a cenzus mértékéhez képest 56%, 52.8%, sőt esetleg 49.9%-ra, az egyenes adónemből külön-külön fizetett adó alapján esetleg megállapítandó cenzus pláne 36.2%, 36.1%, sőt 35.6%-ra is! Szóval, nem hogy erősítené, de óriási módon gyengítené a magyarság erejét.

Ugyancsak nem jöhet még csak szóba sem a Bánffy-féle „megoldás“, mely a magyarul irni-olvasni tudáshoz kötné a választói jogot. Ez a megoldás pláne jogfosztással járna! Hogy csak példát említsünk: Árvamegyében ma 10.873, az említett reform mellett csak 1900 választó lehetne; Krasó-Szörényben ma 24.697 ember szavaz, a Bánffy-féle reform mellett ennek több, mint fele elveszítene a választói jogosultságát. Nos, hogy miféle politika az, mely jogfosztással kínál „népjogokat“ s mely olyan gyűlölséget lámasztana a nemzetiség között ellenük, (amellyel, hogy a magunk fajának erejét isrontaná!) amivel szinte megbirkóznunk sem lehetne — annak eldöntését igazán rábízhadjuk Magyarországra minden intelligens emberére.

Van a javaslatnak még egy átmeneti intézkedése: hogy a törvény kihirdetésétől számított egy esztendőn belül a parlament elé kell kerülni a választási eljárásról szóló javaslatnak is. Ez annyit jelent, hogy amint a Ház elfogadja a javaslatot, egy év múlva törvényvé válik; más szóval annyit jelent, hogy most már csakugyan a koalíción áll: akarja-e a választói jogot, igen, vagy sem? Ha akarja, meg lesz a béke, amit állítólag úgy sóváróg. De ha nem: akkor nincs annyi szurony az egész hadseregben s nincs annyi üresszó az egész parlamentgégéjében együtt se, amennyivel ezt a javaslatot elpusztítani, vagy agyonbeszélőik sikerülhetne. Ez a javaslat már a miénk, a népé s lesz gondunk rá, hogy törvénynyelv is legyen. Velük, ha lehet, nélkülük, sőt ellenük is, ha kell.

A „TORONTAI“ tárcája.

Az élet és a hazafiság könyve.

A Nagy Köpes Világtörténet a XII-ik hatalmas kötettel be van fejezve. 500 iven van itt elmondva az emberiség és hazánk fejlődésének története.

Az ilyen nagy munkák a mi elnyűtt idegeinket egy-egy percre visszadöbentik. Csak egy percig tart, de már ennek a percnak sincs igaza. Pusztán időtöltő olvasmányokkal szemben lehet értelme annak, hogy a rövidséget keressük: a mi munkás életünkben a szórakozásra és gyönyörűségre való órák rövidék és érthető, ha olyan olvasmányokat keressünk, a melyekkel fél óra alatt készen vagyunk s egy kis könnyű impresszióval, mely nem zavarja meg mindennapi életünk berendezését, újra munkához látunk. A komoly dolgokat azonban illik komolyan venni. Thierry végtelen számu kötetekben írta meg Napoleon történetét, számot adott annak ugyszólván minden napjáról és senkinek sem jutott eszébe sokallani. Gobineau csak egy pár jelenelet akart felsziszni a renaissance történetéből s munkája 2 kötetre nyult és ki érné be ezzel a 2 kötettel, aki a renaissance iránt érdeklődik? Melléje sorozzuk hamarosan Burckhardt-t és Symonds-t is.

Tanulni csak komolyan és bőven lehet, a skizzéknek, az olyan esszayeknek, a melyek csak egy-egy szóval érintenek egy-egy adatot vagy eszmét, csak a nagyon beavatottak szemében le-

het értékük. Az összefoglaló nagy munkák valóban a tanulásra való. Nemcsak azt mondják el, ami az irónak érdekesnek tetszett, nem szemelgetnek a tárgyban, hanem adják az egészet, ha rövidesen is, de hézag nélkül és az iró szeszélynek beavatkozása híján. Az ilyen munkákban százával zsugorognak más munkák, mint a szellemek a Salamon király palackjában. Az ilyen munkák olyan értékesek, akár az igazság és olyan érdekesek, mint egy regény, sőt még érdekesebbek, mint a hogy maga az élet érdekesebb.

A mint a Világtörténet 12 nagy kötetén végig tekintünk, az emberiség egész története elevenedik meg előttünk. A piramisok királysírjaiban szunyadó mumiák mintha megrezdülnének, s feltámadnának, hogy elmondják életük és koruk történetét. A szakkarai és egyéb feliratos kövek runóit kihüvelyezve olvassuk végig, a lelkünk előtt kiépülnek a csonka oszlopok, királynok és hősök szerelmekedését látjuk ott, a hol ma a sárga fövényen a felláh fu fut éjszaka kedveséhez. A piramisoknak, a melyeknek csak kapuit és körvonalait ismertük, belelátunk a történetébe, megtudjuk, kik építették, hogyan, hány millió embernek a verejtékéből és hogy ezek a milliók mit kaptak napzámul. Szóval, Egyiptomot jobban megértjük ebből a kötetből, mint a kik ott jártak, mert mindent, a minek multja volt, a multja magyaráz meg. S ha ezt a multat ismerjük, úgy vagyunk a jelennek, mint az olyan ismerősünkkel, a kinek az apját ismertük: őt magát is egyszerre ismerjük és régi jó barátunknak nézzük.

A világtörténelmi hegemonia az ó-korban

keletről indult nyugat felé. Egyiptom és Phoenicia felől szállt a műveltség és a hatalom Heilászba.

És Róma, a világ nagy metropolisa, amelynek kincseit annyi évszázad sem bírta mind kifürkészni, amely 3 világhatalmat fogadott falai közé, a caesarok uralmát, a tiera fényét, a renaissance művészetét. A melyből az életek szétáztak az egész világra s idáig a mi Aquincumunkig és Erdélyig, a mi Dáciánkig lüktetett el az ereken a római élet, a mely a Vaskapunál is emlékül hagyta Traján utját és tábláját. Ott van a St. Stefano Rotondo templom, amelyet a mi első királyunk építtetett, ott van Péter templomában a kölap, amelyen a német-római császárokat koronázták, ott vannak a Rafael freskói, Michel Angelo szobrai és a Sixtina, ott a San Pietro kupolája, ott alszik a Pantheon fülkéjében az új olasz királyság megalapítója Viktor Emanuel. S az egymásra nőtt s egymásra épült 3 korszaknak emléke fölött isteni felségében ragyog a kék olasz ég, mely tele szórja arannyal a Caracalla thermait és a Vatikán loggiáit és ott van a kép a Vatikánban, midőn a mennyei seregek megállítják a szent város ellen indult Attilát, a népvándorláskori Isten ostarát. És vele immár ott vagyunk a népvándorlásban, a melyről nem beszélnek többé antik szobrok és épületek maradványai, csak sarkantyuk és szablya-darabok, a melyekkel tele van a mi hazánk is, mert hiszen ez volt a népvándorlás országútja. Aztán megint kinőtt egy fényes és ragyogó világ ebből az újra szántott földből, a lovagkor a maga erényes valóságával, nőtiszteletével, ragyogó lovagtornái-

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasóhelyisége (Varaljai-utca 9. sz.). Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig, vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

December 23. Megyei közp. vál. ülése.
1905. január 7. A torontálvármegyei gazdasági egyesület közgyűlése.
8. Közig. bizottság ülése.

— **Személyi hír.** Kirchner Béla főigazgató, Mága János, a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkára és Perjéssy László szegedi felső keresk. igazgató a napokban Nagybacsókeréken tartózkodtak, hogy résztvegyenek a helybeli felső kereskedelmi iskola pótértségi-jén.

— **A városi képviselőválasztások.** A városi igazoló választmány f. hó 27-én Jankó Ágoston alispán elnöke alatt az alispáni kisteremben ülést tart, melynek tárgysorozata a legutóbbi városi képviselőválasztások ellen beadott felebbezések megvitatása.

— **A vármegyei gazdasági egyesület közgyűlése.** A torontálvármegyei gazdasági egyesület rendes felévi közgyűlésére a következő meghívót bocsátotta ki:

A torontálvármegyei gazdasági egyesületnek 1906. évi január hó 7-én d. o. 10 órakor, Nagybacsókeréken a vármegyeház termében tartandó rendes felévi közgyűlésére van szerencsém tisztelettel meghívni. Budapest, 1905. évi december hó 16. án. Gróf Csékonics Endre s. k., v. b. t. tanácsos, e. elnök.

A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki jelentés az egyesület 1905. évi működéséről és az egyesületi pénztár s az egyesület kezelése alatt lévő költségszámlák és állattenyésztési alapok állapotáról. 2. Az alapszabályok 17. §-ának b) pontja értelmében a számvizsgáló-bizottság kiküldése az 1905. évi számadások megvizsgálására. 3. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1904. évi számadások megvizsgálásáról. 4. Az 1906. évi költségelirányzat megállapítása. 5. Az állattenyésztési alapok helyeinek kijelölése. 6. A gazdasági cselekedetkről készített szabályrendelet tervezet megvitatása. 7. Új tagok felvétele. 8. Miniszteri rendeletek és társasági megkeresések bemutatása és azok elintézéséről szóló jelentés. 9. Indítványok.

A közgyűlés napján délelőtt 11¹/₂–12¹/₂ óra között, továbbá d. u. 4–5 óra között Hofherr és Schrantz nagybecskereki gépraktárának helyiségében működésben bemutatja a gazdasági egyesület: A „Tornado-Schradler” amerikai gyártmányú kukoricaszár-tépető gépet és az „Agraria”

által forgalomba hozott Ásványi-féle kukoricaszár-tépető gépet.

A közgyűlést megelőzőleg január 6-án d. u. 6 órakor a gazdasági egyesület igazgató-választmánya tart ülést a főispáni kisteremben.

— **Pótértségi.** Folyó hó 20-án tartották meg a helybeli felső kereskedelmi iskolában a decemberi pótértségi Kirchner Béla főigazgató, Mága János iparkamara titkár, miniszteri biztosok és Perjéssy László szegedi felső kereskedelmi iskolai igazgató jelenlétében, a melyen egy tanuló tette le az erótségi vizsgálatot sikerrel.

— **A karácsonyi vakáció.** A helybeli főgimnáziumban, valamint a zárdában és elemi iskolában ma, a felső kereskedelmi és polgári iskolában pedig holnap délben kezdődik a karácsonyi szünidő, a melynek elérkezését már hetek óta számítgatja a pihenésre éhes diáksereg. A majdnem két hétre terjedő vakáció bőséges alkalmat nyújt most arra, hogy a tankönyvek feleltétele mellett a tél nyújtotta szórakozásoknak élhessenek a diákok, elfeledve egy időre az iskola gondjait, a míg el nem érkezik január 3-ika, a mikor újra megkezdődik a tanulás az egész vonalon.

— **Halálozások.** Mint Temesvárról részvétellel vesszük a hírt, Temesvár kulturális mozgalmainak egyik legtehetősebb zászlóvivője, Graf János tanár tegnap életének 44-ik évében meghalt. A megboldogult élénk részt vett Temesvár kulturális és irodalmi életének fejlesztésében. Rendes tagja volt az Arany János-Társaságnak, titkára a temesvári Állattenyésztési-Egyesületnek, a gyárvárosi tűzoltó-egyletnek s a Gyárvárosi Zene-és Dalgyűlésnek s mintegy tíz év óta vezetője az egyéves önkéntességre képesítő tanfolyamnak. A magyar irodalmat lelke minden hévével szolgálta és ápolta is.

Mint részvétellel értesülünk, Gyakonovics Mita magánzó tegnap délben 77 éves korában meghalt. Az elhunytban Venovics Mihály es. és kir. 29-ik gyalogezredbeli százados apósát, Gyakonovics Eta es. és kir. 29-ik gyalogezredbeli hadnagy pedig édes apját gyászolja. A temetés ma délután folyt le nagy részvét mellett.

Kubányi Mária Terézia folyó évi december hó 22-én, élte 15-ik évében, hosszas szenvedés után Németpárdányban meghalt.

— **Számadás.** A Mária kongregáció hangversenyén nyert összeg, vagyis 214 korona, Tolokán Dezső krasznai földbirtokosnak 10 kor. adományával szaporodott, tehát 224 koronára rug. Ez az összeg 26 szegény tanuló fölruházására fordított és pedig: cipő 130 kor. értékben, ruha 75 kor. 28 fillér értékben, harisnya 15 kor. 16 fillér értékben, szerény csamege 9 kor. 4 fillér értékben, két szegény családnak készpénzben 16 kor., összesen 245 kor. 48 fillér. A hiányzó 21 koronát a róm. kat. polgári iskola tanuló pótolták. Ez adományok a róm. kat. tanintézet tornatermében a karácsonyfa alatt rendezettek el és f. hó 21-én délután 4 órakor a gyermekek szavalása és éneke kíséretében a Mária kongregáció tagjai kiosztották a szegény

gyermeknek. Vajjon kiknek öröme volt nagyobb, a megajándékozottaké, vagy az ajándékozóké, nehéz megítélni! A Mária kongregáció praefectája.

— **A D. M. K. E. a kereskedelem magyarosításáért.** Kereskedelmünk magyarosodása érdekében, a D. M. K. E. felhívást intéz a délvidéki iparosokhoz és kereskedőkhöz. A kulturegyesület ugyanis sajnálattal tapasztalta, hogy a Délvidék üzletvilágának nagy része üzletvitelében és levelezéseiben, valamint a hatóságokhoz és testületekhez intézett beadványaiban nem érvényesíti kellőképpen a magyar nyelvet. Épp oly szembetűnő az idegen nyelvű cégtáblák alkalmazása. Délmagyarország városaiiban még sűrűn láthatók a nem magyar feliratu címtáblák, ami annál helytelenebb, mert ugy a külföldi, mint a honi látogató épp e külső megnyilatkozás útján vél a helyi viszonyok tekintetében mérvadó következtetést vonhatni. Egy másik jelenség, hogy kereskedő-cégeinknek tetemes része, kivált a régiak, német cégjegyzéssel bírnak. Ez nemcsak visszás, de az illetők magánérdeke szempontjából is hátrányos állapot, mely a törvényszékhez benyújtandó egyszerű kérvény által rövidesen megszüntethető. A D. M. K. E. világos tudatában Délmagyarország kereskedő- és iparos-osztálya minden kétségen felül álló hazafiaságának, bizalomteljesen keresi meg a délvidéki kereskedőket és iparosokat, hogy a magyarosodás hazafias feladatát előmozdítandó, legalább belföldi üzletforgalmukban és hivatalos beadványaikban a magyar nyelvet honosítsák meg. Azon üzleteket és cégeket pedig, melyek címfeliratukban az állam nyelvét eddig mellőzték, avagy kevéssé kifejezésre nem juttatták, valamint azok is, amelyek cége csupán németül van bejegyezve, felhívja a D. M. K. E., hogy a megfélemlítő változást már saját reputációjuk, de nemkülönben Délmagyarország kereskedelme hírneve érdekében mielőbb vigyák kezébe.

— **Platz Bonifác ügye.** Mint Szegedről írják, tegnap végre jogerejű befejezést nyert Platz Bonifác dr. szegedi kir. tankerületi főigazgató pöre, amelyet Reinsner Lajos dr. szabadkai ügyvéd ellen indított becsületsértés címén. Az elmúlt iskolai tanév végén — mint ismeretes — a szabadkai főgimnázium erótségi vizsgálati alkalmából — állítólag a főigazgató túlságos szigora következtében — megbukott egy Kosztics Milán nevű diák, aki bukása fölött érzett szégyenében öngyilkossá lett. Platz dr. főigazgató ekkor az ellene felhangzott vádakkal szemben nyilatkozatot tett közzé, amelyben kijelentette, hogy ő miatta 13 **éves** főigazgatóiága óta soha egyetlen tanuló sem bukott meg. Reinsner dr. erre egy hírlapi nyilatkozatban azt válaszolta, hogy a főigazgató „ugy hazudás, mint egy vétket palástoló csirkefogó”. A szegedi büntető bíróság e miatt Reinsner Lajos dr.-t becsületsértés vádjában bűnösnek találta és 500 korona pénzbüntetésre ítélte. Vadlott felebbezése folytán ma foglalkozott az ügygel a szegedi kir. törvényszék felebbviteli tanácsa, mint legfelső fórum, amely az esőbíró-ság ítéletét időkainál fogva helyben hagyta.

— **Adomány Klein Bernát 10 koronát adományozott az „Iskolagyermekbarát”-egyletnek.** A nemeslelkű adományt hálás köszönetet mond az egylet vezetősége.

val, egyházi ünnepélyeivel, szerelmi kalandjaival. Ennek az emléke is odatapad templomok, várak, kőfalak freskóiban. Ott van a fény- és pompakedvelés a művészi ízléssel a szépséges szép asszonyok rokolyáin, főkötőin, lovagok cifra vértjein, jámbor hegedősök dalában. És aztán Olaszországban újra felragyog a művészet és tudomány, mintha az elfodott, fűbeodított romok támadtak volna új életre, a melyet nemcsak mi, távol idők és földek gyermekei látunk olyan csodálatosnak és ragyogónak, hanem a melyről maga egy olasz is, Alfieri, a ki ezek között a csodák közt élt, azt mondta: „Az emberi növény egyszer nőtt nagyra, akkor is Olaszországban, akkor is a XV. században”.

És aztán átvetett a világtörténet az új korba. Itt még csak szerinti nagy stációkban sem tudjuk felsorolni azt a nagy utat, a melyet az emberiség fejlődése megtett és a melynek pontos és hű elbeszélését adja a Nagy Képes Világtörténet. Ime most már ennyi odavetett szó után, a melyek mind nagy dolgokat és korzakokat jelentenek, tisztában lehetünk azzal, mekkora a tárgya a világtörténetnek és látjuk, hogy a 12 kötet nem sok, hanem kevés és bizony nem lehet benne szőszaporítás.

A 12 kötet feldolgozási módjáról csak egy pár futólagos megjegyzést óhajtunk tenni, a melyek azonban a kötetek értékét úgy is szembetűnővé teszik. Az első az, hogy ez a világtörténet ma az egyedüli, a mely a XX. század elejéig követi az eseményeket. Ha világnyelven írták volna, már rég fordítanák is, pusztán ezért, az egész nagy munkát. Ennek a főérdeme a vállalat szerkesztőjét, Marczali Henriket illeti, a ki az utolsó 6 kötetet egymaga írta, még pedig oly gondnal, hogy nemcsak monográfiákat használt

bővében, hanem szóbeli adatokat, levéltári kutatásokat is. Az ő egész világot átjáró tekinteténél köszönhető, hogy ez a történelem — ami nagyon fontos — egész a mi napjainkig elmegy. A második érdeme ennek a történelemnek, hogy teljesen összefoglaló, nem csupán események és zajos eseményeknek történetét adja, hanem bele van dolgozva egy egész gazdasági történet, amely az Egyiptom és a görög világ munkabéréire is kiterjed, a katonaság és állam-formák egész története és pedig kritikai története, mindezekben fölül legfőképp az egész művelődés története. Ebben a pontban a szerkesztő rendkívüli gondnal összevalogatott illusztrációkkal is támogatta magának a szövegnek érdekességét.

A vállalat legnagyobb érdeme azonban, hogy nemzeti szempontu és ez az, hogy ez a munka olvaszolja bele hazánk történetét az európai történetbe és ezen a révén a világ történetébe. Ez adja meg ennek a nagy munkának azt, amit a kis és mellőzött nemzetek folyton folyvást keresnek, a hazafias jellegét. A magyar ember egész életén át azt hallja, hogy hazánk a középkoron át a kereszténység védbástyája volt. A civilizáció védelme dicsőség ugyan, de ez nem volt önkéntes áldozat. Saját magunkat védjük, mint a helyünkön akármely más nemzet tette volna. De a magyarság úgy olvadt bele az itt talált európai kultúrába, hogy annak eleven integráns része lett, eleven husa, a min átfutottak az egész testnek erei, a min átláttették a vér. Európa térképét nem változtatta meg véglegesen soha, de eszmeáramlatait igen. Alig telepedett meg, harcokat vitt a kereszténységért, aztán mindjárt újat állta a tatárságnak, féken tartotta a félvilágra éhes törököket, terjesztette a protestantizmust, királyt adott a lengyeleknek s egy hősnének a keze Gusztáv Adolféval

szorítottak s ezek közben — mi most a legjobban érdekel — Mátyás udvara volt az utolsó renaissance udvar Európában. Ez így mind csak szimbólum, de az életben mindennek tartalma volt a Mátyás világhódító terveivel Európa történetébe nyult bele az ország. Az erdélyi fejedelmeknek a protestantizmusért vívott kü delmei európai érdekűvé tették nemzeti harcainkat, a francia forradalom tüze hazafias szellemet gyújtott ki nálunk s az 1848-iki forradalmak nyomán kell szabadságharcunk lobogtatta legtovább a nemzetiségi eszme zászlaját és ennek leveretése után mégis ennek alapján fejlődött ki az új Magyarország.

Ez a világtörténelem az első, amely ezeket az eseményeket az európai történethez fűzi, megmutatja az európai és a magyar történet kölcsönhatását. Ezzel először hazafias szolgálatot tesz, amennyiben a mi történetünket magyarra, ha látjuk, milyen hatást vettünk és milyen sulya volt a mi törekvéseinknek az európai események között; továbbá megnyitja szemünket a jövő iránt, politikai terveinket, fejlődésünk útját logikusan látatja át velünk; másodsor pedig a külföldi tudósoknak egy olyan munkát nyújt, a melyben a nyugateurópai történelemhez higgadtan és logikusan hozzá van fűzve a magyar nemzet élete és története. Ezentul nem fogunk a nagy történeti munkákban pusztán megemlékezéssel, mint az eseménye rövid példatára szerepelni.

A munka kiállítására csak azt jegyezzük meg, hogy minden tekintetben méltó a munka tudományos értékéhez; gyönyörű illusztrációi, művészi színes mellékletei, térképei még növelik a szöveg használhatóságát és tanulságait.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A kibontakozás.

A. V. H. O. Sz. ülése. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége 1905. évi december hó 26-án (karácsony második napján, kedden) délután 3 órakor, Budapesten az „Otthon” üléstermében (VII., Dohány-u'ca 76 sz. a.) igazgatósági ülést tart, melyre az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjait e helyen is meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése. 2. A felvételre jelentkező és kilépő hirlapírók kérvényeinek elintézése. 3. Segélykérések elintézése. 4. Az elnökség előterjesztései. 5. Indítványok.

Köszönet. Faur Kornélné nagysága a nagybecsreki keresztyén nőegylet melegezőjében kiszolgáltató tevékenységére 1 kiló jó teheráni teát ajándékozott, miért egy neki, valamint Sörös Béla budapesti lakosnak, aki a neki felajánlott utiköltség megtérítéséről is lemondott, szíves köszönetét nyújtotta az elnökségnek.

A délmagyarországi szocialisták kongresszusa. Folyó hó 24-ikén délután 2 órakor kezdődik meg az Elmer-féle nagyvendéglőben a délmagyarországi szocialdemokrata párt kongresszusa, amelyen Krassó-Szörény, Torontál- és Temesvármegye számos városa és községe lesz képviselve. A tárgysorozatot a mai politikai helyzet megvitatása, valamint az általános titkos választói jog képezi. A kongresszus két napig tart.

A karácsonyi bizonyítvány. Ma délelőtt beállt a szerkesztőségünkbe egy ocsé kis baba, olyan nyolc esztendő körül lehetett a kis leány. Illó köszönés után odalibeg szerkesztőnk elé s nagy titkolózva kérdezi: — Bácsi, kérem szépen, itt van a nyomda? — Minek az neked, lelkecském? — Kérem szépen itt van a bizonyítványom, tessék megnézni. Mindenben jóm van, csak egyből van négyesem. Azt hallottam, hogy a nyomdában ki tudják javítani. Tessék hát kijavítani azt is jó-ra. De ne tessék senkinek szólni.

Csendes megilletődéssel és derűvel halgattuk a kis baba különös kérését s bármilyen szépen kért bennünket s bárhogya is szeretett volna, nem javíthatuk ki a karácsonyi bizonyítványt. Így azután nagy szomorúsággal távozott el tőlünk a kicsike, élénk illusztrálásul annak, hogy kár elrontani az iskolai bizonyítványokkal az apróságok karácsonyi örömet.

Kisiparosok és kigazdák figyelmébe. A temesvári kereskedelmi és iperkamara közli, hogy a kereskedelmi miniszter a nagyobb hazai ásványolajgyárakkal a motorhajtásra rendelt adómentes benzint piaci mérsékelt árat illetőleg olyképen állapodott meg, hogy az illető gyárak kisiparosoknak és kigazdáknak métermézánként 16 (üzemhat) koronáért szállítják a géphajtáshoz szükéges benzint. A mérsékelt ár a göngyölet nélkül értendő. A szóban forgó megállapodás keretében kisiparosnak, azaz iparos tekintendő, aki 20-nál kevesebb munkást foglalkoztat és műhelyében összesen 25 lóerőnél kevesebb motorikus erőt használ; a kigazdák részére biztosított kedvezményre pedig az a gazda tarthat igényt, aki 100 kat. holdnál kisebb saját, vagy bérelt birtokon gazdálkodik. Az igényjogosultságot kisiparosoknak az illetékes I. fokú iparhatóság, kigazdáknak pedig az illetékes községi előljáróság igazolja.

A bégaszentgyörgyi társaskör estélye. A „Bégaszentgyörgyi társaskör” folyó évi december hó 26-án Schaur Ignác hegedűművész, a konzervatórium zenetanára és Zsiross Dezső zongoraművész közreműködésével hangversenyvel egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. A művész program és a „Bégaszentgyörgyi társaskör” jó hírű mulatságai előreláthatólag szép sikert biztosítanak az estélynek.

Farsangi naptár.

December 31. A Harmonia estélye.
 „ 31. A nagybecsreki polgári dalegylet Szilveszter-estélye.
 „ 31. A kereskedő ifjak Szilveszter-estélye.
 „ 31. A könyvnyomdászok szakegyletének Szilveszter-estélye.
 „ 31. A munkásképző- és társas-egylet Szilveszter-estélye.
 1906. január 13. A Torontálmezei Közművelődési Egyesület estélye.
 „ „ 14. Közíg. tanfolyamballgatók kedélyes estélye.
 „ „ 27. A szerb egyházi dalárda beszédája.
 1906. febr. 3. Az izr. nőegylet jelmezesestélye.
 „ „ 24. A Jókai-nőegylet estélye.

Irodalom.

„Csatangelés a nagyvilágban”, ilyen címen írta meg Herczeg Jenő, kolozsvári szerkesztő kollégánk az idei nyáron tett útját. Bejárta Tirolt, Svájcot, Páris, Londont, Ostendét, Brüsselt és Lüttichet s valamennyiről van érdekes, figyelemreméltó mondani valója. Az eleven tollal megírt könyvecske kapható Kolozsvárott, Gombos Ferencnél.

* Az Arany János-társaságból. A temesvári Arany János-társaság tegnap tartotta felolvasó ülését, a melyet dr. Szentkláray Jenő elnök nyitott meg szép beszéddel. Azután Löwy Mór székfoglalóját olvasta fel, Thury Elemér színész pedig Prepelicza y Eleődne „Monostor és Marzsina” című vár-regéjét.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kibontakozásra vonatkozólag félhivatalos oldalról a következőket jelentik:

Mihelyt a többség jelet tudná adni annak, hogy szakítva régi hibáival, a saját pártaspirációit alá tudja és akarja rendelni az állam léteérdekeinek, mindjárt elenyészne az akadály, a mely eddig útját állotta egy minden irányban megnyugtató és elfogadható kormányprogram felterjesztésének. És mihelyt ilyen program jutna a többség részéről a korona elé, azonnal elenyészne annak az alkotmányos kibontakozásnak is minden a kadály, a melyet a korona és a kormány épp oly őszintén kíván, mint a szövetségelt ellenzék.

Köszö hírek.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Félhivatalos helyről közlik: Egyes lapok egész sorozatát közlik a többé-kevésbé merész kombináción alapuló híreknek, melyek közül e helyütt csak a legkritikábbakat kívánjuk fölemlíteni, érdemükhöz képest. Mindenekelőtt többféle, merőben alaptalan hírt közölnek Fejérváry Imre báróról, a miniszterelnök fiáról. Erre nézve utalunk arra, amit már egyszer említettünk s ami egyedül igaz, hogy tudnillik Fejérváry Imre báró kizárólag azért fogja elhagyni Baranyavármegye főispáni székét, hogy több időt tölthessen atyja, a miniszterelnök oldalán. Arról tehát, hogy e lépésre Fejérváry Imre bárót akár politikai okok, akár valami más hivatal elvállalása bírta volna, szó sem lehet. Beszélnek lap-társaink egy királyi manifesztum megjelenéséről is, hozzátehetjük, hogy teljesen alaptalanul. Eftéléről illetékes helyen nem tudnak semmit. Hasonló kategóriába tartozik az a híresztelés is, mely Lukács László volt pénzügyminiszternek legközelebbi öfelsége által való kihallgatásáról szól.

A béketárgyalások.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács László tegnap meglátogatta Kossuth Ferencet s hosszasan tanácskozott vele. Koalíciós jelentés szerint a tanácskozás tárgyát a békemódoratok képezték.

Az udvarhelyi főispán.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Székelyudvarhelyről sürgönyzik, Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága ma az új főispán Ugron János elnöklésével ülést tartott. A főispán kérte a bizottság támogatását s biztosította azt, hogy a Fejérváry-kormány nem azért jött, hogy az alkotmányt megsértse, hanem az a célja, hogy a kibontakozás útját keresse. Ha ez nem így volna, nem vállalt volna főispánságot.

A Magyar Szó sajtópöre.

Budapest, december 22. (A „Torontál” ered. táv.) A „Magyarország” szerkesztője, dr. Lovászy Márton rágalmozás miatt tudvalevőleg bepörölte dr. Pályi Edét, a Magyar Szó szerkesztőjét, akinek lapja egy éleshangu cikk során a „Magyarország” politikáját gaz és perfidnek nevezte. Ebben az ügyben most volt az esküdtszéki tárgyalás a budapesti esküdtszéknél, a mely Pályi Edét a sajtó útján elkövetett rágalmozás vétségében vétkezőnek mondta ki s öt 8 napi elzárásra és 60 korona pénzbüntetésre ítélte. Lovászy az ítéletben megnyugodott, ellenben Pályi semmisségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

Bányakatasztrófa.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Prágából táviratozzák: A Springer és társa cégnek Neusettel mellett levő szénbányájában tegnap tűz támadt.

A tárnában levő harmincnégy ember közül eddig csak tizenhat tudott menekülni, a többi odaveszett.

Az orosz forrongás.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rigából megerősítik, hogy a kormányzó ellen, mikor az tegnap éjjel a pályaudvarra hajtatott, ismeretlen ember revolverrel ötször rálőtt. A lövések közül azonban egy sem talált. A merénylő elmenekült.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári jelentés szerint a munkás-szövetség kijelentette, hogy pénzühiány miatt nem csatlakozhatik az általános sztrajkhoz.

Megölte az anyját.

Budapest, december 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szombathelyről jelentik, Horváth Jakab lipótfalvi lakos összeveszett az édesanyjával, miközben olyan dühbe jött, hogy anyját agyonszúrta. A gyilkos fiut elfogták.

Határidő-üzlet.

Budapest, december 22. (A nagybecsreki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak változatlanok. Déli zárlatkor a következő arakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	17.14
Buza (1906. októberre)	16.78
Rozs (áprilisra)	14.12
Tengeri (májusra)	13.62
Zab (áprilisra)	14.30

Közgazdaság.

Ingtalanok forgalma.

Nagybecsreki város területén 1905. évi december hó 9-től 1906. évi december hó 21-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltás történt:

Bisenstädter L. Ignác tulajdonát képező 1556. négy-szögöl pótkertet megvette Nagybecsreki városa 1000 koronáért.

Kis József és Mária tulajdonát képező 2078. öi sz. házat megvette Palik István 400 koronáért.

Czveanov Tana tulajdonát képező 1 hold 1106 négy-szögöl szántót megvette Temmer testvérek nagybecsreki cég 2350 koronáért.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztelték a Nagybecsreken, 1905. évi december hó 22-én megtartott heti vásár alkalmával:

Buza 50 kilogramm	7.90 korona
kétszemes	7.—
rozs	7.—
árpa	6.40
zab	6.40
kukorica	6.30
uj	17.80
repe	1.—
széna I.	6.—
II.	6.—
szalma I.	4.—
II.	3.—
burgonya 1 kilogr.	— 10
marhahús I. 1 kilogr.	1.12
II.	1.04
borjú hús	1.30
disznó hús	1.40
juh hús	— 95
zsir	1.68

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecsrekekre, illetve Nagybecsrekekről.

Érvényes 1905. október hó 1-től

Érkezik:

a) A nagybecsreki pályaudvarra:
 Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
 Budapest—Szegebről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
 Szegebről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
 Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecsreki-bégaparti pályaudvarra:
 Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
 Mósosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
 Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 28 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecsreki pályaudvarról:
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
 Szegebről—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.
 Szegebről: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
 Nagyikiúda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecsreki-bégaparti pályaudvarról:
 Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
 Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunarra: reggel 3 óra 33 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
 Mósosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Elveszett kutya.

Daniel Ferenc „Tausy“ nevű drótszörű foxterriér kutyája elveszett. Kéri a becsületes megtalálót kellő jutalom fejében a tulajdonosnak átadni. 1102-1.1

13083. tkv. szám. 1905.

1074-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy gróf Harmoncourt Félix mint kiskoru gróf Harmoncourt Mária Lujza, Félix és Alice term. és törv. gyámja végrehajthatónak Dudás Mária, kiskoru Pörös Teréz, Gubina Mihályné szül. Dudás Erzsébet és kiskoru Dudás Vera lukácsfalvai lakosok végrehajtást szenvedők elleni 740 korona 80 fillér tőkekövetelés s jár. iránti ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területén levő Lukácsfalva községi 69. sz. tkvben A. + 1-5. sorsz. a. foglalt 184/a hrsz. 69 öi. sz. ház és 134 négyszögöl beltelek, 184/b., 241/113., 266/a/83. és 241/34. hrsz. 4 hold 204 négyszögöl területű ingatlanok 2176 korona kikiáltási árban 1906. évi január hó 29-ik napján délelőtt 10 órakor Lukácsfalva községházánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígérte senki sem tenne, az árverésre kifizető birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 217 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi nov. 1-én 3333. szám alatt kelt magy. kir. I. M. rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. törvénycikk 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a kir. törvényszék irattárában és Lukácsfalva község előljáróságánál megtekinthetők.

Nagybecskereken, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1905. november 21-én.

Rektorisz,
kir. törvénzéki bír.

8979. szám 1905.

1101-3.2

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye törökbecsei járásához tartozó Torontáltorda községben nyugdíjazás folyán megüresedett községi jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerű képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt kérvényüket hozzám 1906. évi február hó 1-ig okvellenül nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

A jegyző javadalmazása a következő:

1. Kézpénzfizetés 1400 kor.
2. Szabad lakás a lakásnál levő kerttel együtt.
3. A magánmunkálatok után járó és szabályrendeletileg megállapított díjak.

Törökbecse, 1905. december 15.

Dr. Csávósy Ignác,
főszolgabíró,
vm. tb. főjegyző.

13084. tkvi szám. 1905.

1075-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy gróf Harmoncourt Félix, mint k. gróf Harmoncourt Mária Lujza, Félix és Alice t. és t. gyámja végrehajthatónak Kródi Jakab és Kródi Magdolna lukácsfalvai lakosok végrehajtást szenvedők elleni 1395 korona 66 fillér tőkekövetelés és jár. iránti ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területén levő Lukácsfalva községi 37. számú tkvben A. I. 1-5. sorszám alatt foglalt 155/a. hrsz. 37 öi. számú ház és 620 négyszögöl beltelek 155/b., 241/108., 266/a/52. és 248/17. hrsz. 4 hold 865 négyszögöl területű ingatlanok 2510 korona kikiáltási árban 1906. évi január hó 29. (huszonkilenc) napjának d. e. 11 óráig Lukácsfalva községházánál megtartandó nyilvános árverés a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígérte senki sem tenne, az árverésre kifizető birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 251 korona készpénzben vagy az 1881.

november 1-én 3333. sz. alatt kelt m. kir. ig. min. rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881: LX. t. c. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Nagybecskereken, a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál, 1905. évi november hó 20. napján.

Rektorisz,
kir. törvénzéki bír.

RÁMPÁS

literje 30 krajcár

Dr. Brájjer Lajostól.

Kapható

Zápolya-utca I. szám alatt
a házmesteri lakásban.

(838-x57)

Ház

szép kerttel „Amerika városrész“
Mercy-utca (2738. sz.) a kaszárnya
közelében, igen előnyös fizetési fel-
-tetelek mellett eladó.

Ajánlatok a „Gyártelep“ söröződe
részvénytársasághoz, Temesvárott,
intézendők.

A ház megtekinthető délelőtt 11-12 óra és dé-
-után 1-2 óra között vagy 5 óra után.

1046-44

Legnagyobb választék

Legszelidabb kivitel.

Olcsó áraink feltűnést keltenek!

Ajánlunk:

Női egus cipőt . frt 2.50

Női füzös cipőt . frt 2.75

Női gombos cipőt . frt 3.-

Női füzös cipőt (Box-
-Calf-bőr) . frt 4.-

Igazi Godyerar
Világ-osizma
a jelenkor elismert legjobb lábbelije.

Férfi egus cipőt . frt 2.50

Férfi füzös cipőt . frt 3.-

Női gombos posztó
cipőt, bőrkört . frt 2.-

Csak saját gyártmány.

Női füzös cipőt erős bór-
-ból, meleg beléssel . frt 2.75

Posztó félcipőt sarkos . frt 4.-

Füzös cipőt leányok . frt 1.60
részére

Gombos cipőt leányok
részére frt 1.70

Férfi egus cipőt posztó-
-ból erős bóralsóval,
dupla talp frt 4.25

Színes Micadó cipőt urak,
lányok és gyermekek
részére 60 kr.-tól . frt 1.-ig.

„TURUL“ cipőgyár részvénytársaság.
Főraktár: Hunyady (fő-) utca, azelőtt MÖDLINGI CIPŐÁRU-RAKTÁR,
NAGYBECSKEREK.

(13-15.14)

Elegáns façon.

A gyári árak a talpakban be vannak vésve.

Szabott gyári árak.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.